

Bölüm 5

SALKIM GÜVESİ [*Lobesia botrana* (Denis & Schiffermüller, 1775) (Lepidoptera: Tortricidae)]'NİN FARKLI ÜZÜM ÇEŞİTLERİNDE VE FARKLI TERBİYE SİSTEMLERİNDE BULAŞIKLIK ORANI¹

**Mehmet MAMAY²
Süleyman ÇAKMAK³**

GİRİŞ

Türkiye gerek bağıcılığın üretim alanı ve gerekse üretim miktarı açısından dünyada önde gelen ülkeler arasında yer almaktadır. Bunda ekolojik koşulların elverişli olması etkili olup Türkiye'de toplamda 1200'ün üzerinde üzüm çeşidi yetiştirilmektedir. ⁽¹⁻³⁾.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü verilerine göre Dünyada toplam üzüm üretimi 6.931.353 hektar alanda gerçekleşmekte olup sırasıyla Çin, İtalya, ABD, Fransa, İspanya ve Türkiye de en büyük üretici ülkeler arasında yer almaktadır ⁽⁴⁾. Türkiye'de 4.170.410 dekar alanda üretimi yapılan 3.933.000 ton üzümün 1.945.262 tonu sofralık, 1.524.091 tonu kurutmalık 463.647 tonu da şaraplık sınıfındadır ⁽⁵⁾.

¹ Bu çalışma Süleyman ÇAKMAK'ın yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiş olup 19035 numaralı proje ile Harran Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir.

² Doç. Dr., Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü, mehmetmamay@hotmail.com

³ Doktora Öğrencisi, Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bitki Koruma AD, cakmaksuleyman2@gmail.com

zarar oluşturduğu belirlenmiştir. Alphonse Levellee üzüm çeşidiyle kurulu deneme alanında bulaşıklık oranının düşük çıkması üzüm çeşidinin kalın kabuklu, siyah-mor renkli, 1-4 çekirdekli ve orta mevsimde olgunlaşan gibi özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü Alphonse Levellee üzüm çeşidi kalın kabuklu tanelere sahip olduğundan salkım güvesinin penetrasyon ve yumurta bırakması açısından istenmeyen bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca zararının Telli terbiye ve Goble (Kütük) sistemlerindeki bulaşıklık oranı sırasıyla %66 ve %73 olarak belirlenmiştir. Bu iki deneme alanı çeşit olarak aynı üzüm çeşidiyle kurulu olduğundan çeşidin bulaşıklık oranı üzerinden etkisinin olmadığı ancak kurulduğu terbiye sistemlerin farklılığı bulaşıklık oranı üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Oyalı mahallesinde Telli terbiye sistemi ile kurulu olan bağdaki omcaların Beşkoz köyündeki Goble (Kütük) Terbiye sistemiyle kurulu olan bağdaki omcalardan daha fazla hava sirkülasyonu olduğundan zararının yumurta bırakması ve barınması için dezavantajlı olduğu anlaşılmıştır.

Sonuç olarak Alphonse Levellee çeşidi ve Telli terbiye sisteminde zararının bulaşıklık oranının daha düşük kaldığı belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

1. Göktaş, A. (2008). *Üzüm Yetiştiriciliği*. Isparta: Eğirdir Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü.
2. Çelik, H., Ağaoğlu, Y.S., Fidan, Y., Maraslı, B. ve Söylemezoğlu G. (1998). *Genel Bağcılık*. Ankara: Sunfidan A.Ş. Mesleki Kitaplar Serisi.
3. Mamay, M., Çakır, A. Şanlıurfa Merkez ilçe bağlarında salkım güvesi [*Lobesia botrana* Denis & Schiffermüller (Lepidoptera: Tortricidae)]'nin ergin popülasyon gelişiminin ve bulaşıklık oranının belirlenmesi. *Bitki Koruma Bülteni*, 2014; 54 (2): 103-114.

4. FAO (2017). *Food and agriculture organization of the United nations statistics division*. (12/10/2017 tarihinde <http://faostat3.fao.org> adresinden ulaşılmıştır).
5. FAO (2018). *Food and agriculture organization of the United nations statistics division*. (29/11/2018 tarihinde <http://faostat3.fao.org> adresinden ulaşılmıştır).
6. TÜİK (2016). *T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu, Bitkisel Üretim İstatistikleri*. (24/10/2018 tarihinde <http://tuik.gov.tr> adresinden ulaşılmıştır).
7. Anonim (2008). *Zirai Mücadele Teknik Talimatı* (Meyve ve Bağ Zararlıları, Cilt: 4), T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Bitki Sağlığı Araştırmaları Daire Başkanlığı, Ankara, 388 s.
8. Anonymous (2013). *Integrated Pest Management Program, European Grapevine Moth Provisional Guidelines*. University of California Agriculture & Natural Resources, Statewide. (16/11/2013 tarihinde <http://www.ipm.ucdavis.edu/EXOTIC/eurograpevinemoth.html> adresinden ulaşılmıştır).
9. Kaplan, M., Özgen, İ., Kılıç, M. Mazıdağı İlçesi (Mardin) bağlarında salkım güvesi [*Lobesia botrana* (Denis & Schiffermüller) (Lepidoptera: Tortricidae)]'nin ergin popülasyon değişimi ve salkım bulaşıklığının belirlenmesi. *Meyve Bilimi*, 2016; 3 (1): 10-16.
10. Kaplan, M. (2020). Determining the adult population fluctuation and infestation rate of european grapevine moth (*Lobesia botrana* (Denis & Schiffermüller) (Lepidoptera: Tortricidae)) in the vineyards in Turkey. *Erwerbs-Obstbau*, 2020; 62 (1): 69-73.
11. Kısakürek, Ö. R. Güney Anadolu Bölgesi bağlarında Salkım güvesi (*Lobesia botrana* Den. & Schiff.)'in yayılışı, bulaşma oranı, parazitoit ve predatörleri üzerinde ön çalışmalar. *Bitki Koruma Bülteni*, 1972; 12 (3): 183-186.
12. Altındişli F. Ö., Kısmalı, Ş. 1996. Ege Bölgesi'nde Salkım Güvesi, *Lobesia botrana* Den. & Schiff. (Lepidoptera: Tortricidae) ile Mücadelede Kitle Halinde Tuzakla Yakalama Yönteminin Uygulanma Olanakları. *Türkiye III. Entomoloji Kongresi Bildirileri*. 24-28 Eylül, Ankara, 356-365.
13. Albayrak, A. 2004. Çanakkale ili Bağ Alanlarında Zararlı Salkım Güvesi (*Lobesia botrana* den.-schiff.)'nin Popülasyon Gelişmesi ve Döl Sayısının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale, s.89.
14. Aslan, M. M., Güzel, G. *Bacillus thuringiensis* var. *kurstaki*'nin Salkım güvesi (*Lobesia botrana* (Den. & Schiff.)) (Lepidoptera: Tortricidae) ve yararlılara karşı etkilerinin araştırılması. *KSÜ Doğa Bil. Derg.*, 2009.12(2): 44-51.
15. Öztürk, N., Acıöz, S. Tarsus (Mersin) bağlarında zararlı Salkım güvesi [*Lobesia botrana* Den. & Schiff. (Lepidoptera: Tortricidae)]'nin ergin popülasyon değişimi. *Bitki Koruma Bülteni*, 2010; 50 (3): 111-120.

16. Özpınar A., Albayrak A. ve Görür S. E. 2004. Çanakkale ili bağ alanlarında Salkım güvesi [*Lobesia botrana* Den.& Schiff. (Lepidoptera: Tortricidae)]'nin popülasyon gelişmesi ve döl sayısının belirlenmesi. *Türkiye I. Bitki Koruma Kongresi*, 08-10 Eylül 2004, Samsun, 101.
17. Sharon, R., Zahavi, T., Soroker, V., Harari, A. R. The effect of grape vine cultivars on *Lobesia botrana* (Lepidoptera: Tortricidae) population levels. *Journal of pest science*, 2009; 82 (2), 187-193.
18. Birgücü, A. K., Turanlı, F., Gümüş, E., Güzel, B., Karsavuran, Y. The effect of grape cultivars on oviposition preference and larval survival of *Lobesia botrana* Den. & Schiff. (Lepidoptera: Tortricidae). *Fresenius Environmental Bulletin*, 2015; 24(1), 33-38.
19. Mamay, M. Ünlü, L. Yanık, E., Doğramacı, M. and İkinci, A. Efficacy of mating disruption technique against carob moth, *Apomyelois ceratoniae* Zeller (Lepidoptera: Pyralidae) in pomegranate orchards in Southeast Turkey (Şanlıurfa). *International Journal of Pest Management*, 2016; 62 (4): 295-299. Doi: 10.1080/09670874.2016.1185552
20. Mamay, M., Yanık, E., Doğramacı, M. Phenology and damage of *Anarsia lineatella* Zell. (Lepidoptera: Gelechiidae) in peach, apricot and nectarine orchards under semi-arid conditions. *Phytoparasitica*, 2014; 42 (5): 641-649. Doi: 10.1007/s12600-014-0405-6
21. Mamay, M., Yanık, E. Şanlıurfada elma bahçelerinde elma içkurdur [*Cydia pomonella* (L.) (Lepidoptera: Tortricidae)]'nın popülasyon gelişimi ve farklı metotlar kullanılarak bulaşıklık oranının belirlenmesi. *Tarım Bilimleri Dergisi-Journal of Agricultural Sciences*, 2013; 19 (2): 113-120
22. Gahramanova, G., Mamay, M. Population development and infestation rate of Tomato Leafminer [*Tuta absoluta* (Meyrick, 1917) (Lepidoptera: Gelechiidae)] in tomato and eggplant greenhouses in Absheron region of Azerbaijan. *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi (Harran Journal of Agricultural and Science)*, 2020; 24 (4): 372-380.
23. Mamay, M. Ünlü, L. Yanık, E., İkinci, A. Şanlıurfa İli'nde ilaçlama yapılmayan nar bahçelerinde harnup güvesi [*Apomyelois* (= *Ectomyelois*) *ceratoniae* Zell. (Lepidoptera: Pyralidae)]'nin ergin popülasyon gelişimi ve döl sayısının saptanması. *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 2014; 18 (2): 15-29.
24. Mamay, M. Ünlü, L. Yanık, E., İkinci, A. Şanlıurfa ilinde nar bahçelerinde Harnup güvesi [*Apomyelois* (= *Ectomyelois*) *ceratoniae* Zell. (Lepidoptera: Pyralidae)]'nin gün-derece modellemesi. *Türkiye Entomoloji Bülteni*, 2014; 4 (2): 87-96.
25. Mamay, M., Yanık, E. Şanlıurfada domates alanlarında domates güvesi [*Tuta absoluta* (Meyrick) (Lepidoptera: Gelechiidae)]'nin ergin popülasyon gelişimi. *Türkiye Entomoloji Bülteni*, 2013; 2 (3): 189-198.

26. Mamay, M., Ünlü, L. Şanlıurfa İlinde nar bahçelerinde harnup güvesinin [*Apomyelois* (= *Ectomyelois*) *ceratoniae* Zell. (Lepidoptera: Pyralidae)] ergin popülasyon gelişiminin ve zarar oranının belirlenmesi *Türkiye Entomoloji Bülteni*, 2013; 3 (3): 121-131.
27. Aslan, M., Candan, G. Farklı üzüm çeşitlerinde Salkım güvesi [*Lobesia botrana* Denis & Schiffmüller (Lep.: Tortricidae)]'nın zarar durumunun belirlenmesi. *KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi*, 2018; 21 (4):482-488.
28. Güleç, F. 2014. Ahmetli ve Turgutlu (Manisa) ilçelerindeki bağlarda Salkım güvesi [*Lobesia botrana* Den. & Schiff. (Lep.: Tortricidae)]'nin popülasyon değişimi ve bulaşık oranının saptanması. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya. 74 s.
29. Snjezana, H. (2003). Susceptibility of some grapevine cultivars in area of vineyards of Podgorica on the attack of European grape berry moth-*Lobesia botrana* Den & Schiff, Lepidoptera, Tortricidae. In *I International Symposium on Grapevine Growing, Commerce and Research* 652 (pp. 355-358).
30. Ifoulis, A. A., Savopoulou-Soultani, M. Biological control of *Lobesia botrana* (Lepidoptera: Tortricidae) larvae by using different formulations of *Bacillus thuringiensis* in 11 vine cultivars under field conditions. *J. Econ. Entomology*, 2004; 97 (2): 340-343.
31. Arış, F. 2016. Midyat bağlarında Salkım güvesi [*Lobesia botrana* Den. & Schiff. (Lepidoptera: Tortricidae)]'ne karşı biyopestisitlerin ve karışımlarının etkinliğinin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Van. 82 s.
32. Birgücü, A. Turanlı, F. Gümüş, E. Güzel, B., Karasavuran Y. Telli Terbiye Sisteminin *Lobesia botrana* Den. & Schiff. (Lepidoptera: Tortricidae)'nın bazı biyolojik özelliklerine etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 2014; 9 (1):111-117.